

ТРЕВОЖНОСТ И ДЕПРЕСИВНОСТ ПРИ ПАЦИЕНТИ С ЧЕРНОДРОБНА ТРАНСПЛАНТАЦИЯ

Р. Крумова-Пешева, Л. Спасов, В. Михайлова

Университетска болница „Лозенец“, София

rutsi@abv.bg

Резюме. Трансплантацията на орган е животоспасяваща операция за голям брой пациенти. Едновременно с това тя се явява тежко психотравматично събитие, с което болните се справят в продължителни периоди от време. Присаждането на черен дроб от трупен донор поставя редица въпроси от медицинско, психологично, религиозно, етично и друго естество. Поставя въпроса за необходимостта от психотерапевтична работа като начин за преодоляване на травматичните аспекти на процедурата, за промяна и автономизация.

Тревожността и депресивността са водещи емоционални преживявания за пациентите в етапите преди и след чернодробна трансплантация. Авторите си поставят за цел да представят част от динамиката на тези преживявания в процесите на психологична оценка, консултиране и психоаналитична психотерапия с болните.

Ключови думи: чернодробна трансплантация, психоаналитична психотерапия

ВЪВЕДЕНИЕ

Тревожността и депресивността са едни от водещите преживявания при пациенти, които се нуждаят от трансплантация и са с трансплантиран орган. Те имат различна интензивност и смисъл в етапите на процедурата по присаждането. При чернодробно трансплантираните предоперативният период за болните се характеризира с:

- рискове за физическото оцеляване,
- рискове за психичното функциониране,
- множество хоспитализации с болезнени медицински процедури,
- вероятност за бърза изолация и инвалидизация.

Следтрансплантационният период съдържа различни етапи на физическо и психично интегриране на новия орган, на преживяване и приемане загубата на болния орган. Характеризира се с:

- психична преработка на травматизма, който съдържа процедурата по присаждане на черен дроб,
- физическо и психично справяне с т.нар. критични периоди с риск от отхвърляне на органа след операцията,
- промяна в телесния и цялостния имидж на личността,
- ново автономизиране и интегриране факта на трансплантацията в общия аспект на личната история на пациента.

ЦЕЛ

Цел на материала е да представи особеностите на емоционалното състояние на пациенти, очакващи и с чернодробна трансплантация, динамиката на тревожността и депресивността в предоперативния и следоперативния период.

МАТЕРИАЛ И МЕТОДИКА

В изследването са включени 38 пациенти, нуждаещи се от чернодробна трансплантация, на възраст 18-56 години. При 15 от тях (9 мъже и 6 жени) е трансплантиран черен дроб в Университетска болница „Лозенец“. Присаждането е от трупно донорство. Соматичната диагноза на пациентите е „декомпенсирана чернодробна цирроза“. На стадия, на който се намира, заболяването има терминален характер. Присаждането на черен дроб е единствената възможност за оцеляване и продължаване на живота за пациентите. Продължителността на боледуването е различна. В процеса на диагностициране и лечение историята на болестта се характеризира с множество наложителни хоспитализации.

С пациентите са провеждани следните професионални дейности:

- Психологична оценка по специализирана за тези пациенти Методика;
- Психологично консултиране в предоперативния период;
- Психоаналитична психотерапия на амбулаторен принцип, след изписване от болничното заведение в етапите на следтрансплантационния период.

Изследването на болните се основава на Методика за проследяване на емоционал-

ната динамика и Методика за психотерапевтично проследяване. Всички провеждани професионални дейности са базирани на психоаналитичната парадигма, в която диагностиката и лечението вървят успоредно и се коригират взаимно. Методиките обхващат отделни периоди от лечението на болните, а не са само „моментна снимка“ на тяхното състояние.

РЕЗУЛТАТИ И ОБСЪЖДАНЕ

Един от водещите показатели на емоционалната динамика при тази група болни е тревожността. Всички пациенти споделят състояние на постоянна тревога, страх и загриженост за здравето и живота си. З. Фройд говори за „свободно плаваща тревожност“, която е причина пациентите да се чувстват напрегнати и „нащрек“ (Фройд, 1992). Това е преживяване, описвано по повод готовността си да се свърже с подходяща представа или впечатление. При пациентите, които очакват присаждане на нов орган, тревогата в предоперативния период е предимно в сферата не на либидинозните, а на деструктивните съдържания. Болните са в непрекъснат дистрес от спецификите и състоянието на самото заболяване, което носи характеристиките на терминална болест. Психичният апарат

ФИГУРА 1. Чернодробни трансплантации – ТРЕВОГА